

Felsefi Okuma ve Yazma - 2

1. Şakaklarıma kar mı yağdı ne var?
Benim mi Allah'ım bu çizgili yüz?
Ya gözler altındaki mor halkalar?
Neden böyle düşman görünürsünüz,
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?
Zamanla nasıl değişiyor insan!
Hangi resmime baksam ben değilim.
Nerde o günler, o şevk, o heyecan?
Bu güler yüzlü adam ben değilim;
Yalandır kaygısız olduğum yalan.

Cahit Sıtkı Tarancı

Verilen şiirin ana teması, ontolojik olarak aşağıdaki yargılardan hangisinin anlatmak istediği ile benzerlik göstermektedir?

- A) Bir ırmakta iki kere yıkanılmaz.
B) Varoluş özden önce gelir.
C) İnsan her şeyin ölçüsüdür.
D) Düşünüyorum o hâlde varım.
E) Varlık birdir ve değişmez.

2. Teknolojik gelişmeler hayatımızı kolaylaştırırken insan ve doğa yaşamını tehdit eden sonuçları da beraberinde getirmektedir. Örneğin enerji üretmek için yapılan nükleer santrallerin doğaya ciddi zarar vermesi ya da genetiği değiştirilmiş sebze ve meyvelerin sağlığımızı bozarak bizi hasta etmesi gibi pek çok sorunla karşı karşıya kalabiliriz.

Bu parça aşağıdakilerden hangisini desteklemektedir?

- A) Teknolojiden vazgeçilmesi gerektiği
B) Evrensel ahlak yasasının olamayacağı
C) Faydalı olan eylemin aynı zamanda ahlaki olduğu
D) Teknolojik gelişmelerin bireylerin yaşamından daha önemli olduğu
E) Teknolojik ürünlerin uygulamada pek çok etik sorunu beraberinde getirdiği

3. "Hırsızlık kötüdür", "haksızlık etmek iyi değildir", "işkence etmek yanlıştır" gibi yargılar her sağduyulu insanın her zaman ve her yerde kabul edeceği gerçeklerdir. Bu gibi eylemler hukuki açıdan suç, ahlaki açıdan kötü, dinsel olarak da günah sayılmıştır. Bununla birlikte her toplumda dürüstlük, iyimserlik, haksız kazanç elde etmeme gibi eylemler de ahlaki açıdan iyi olarak nitelendirilmiştir.

Bu metinden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Bazı ahlak ilkeleri evrenseldir.
B) Ahlak ilkeleri toplumdan topluma değişir.
C) İnsanlara zarar veren davranışlar ahlaki açıdan kötüdür.
D) Bazı konularda din, hukuk ve ahlakın ortak tavrı söz konusudur.
E) Toplumlarda insanın değerini gözeten tutum ve davranışlar iyi olarak nitelendirilir.

4. Mitos, epos, logos; evreni, dünyayı ve insanı anlama çabası olarak karşımıza çıkan insanın kültürel basamaklarıdır. Mitoslar, insanlığın çocukluk döneminde ortaya çıkmış, evreni, insanın varlığını ve onun edimlerini, düş gücü ile oluşturulan kutsal modeller yoluyla anlamlandırma tarzının ürünleri olmuştur. Epos mitosların artık toplumsal- kültürel gelişmelerle birlikte, edebi bir hâl almış şeklidir. Logos ise Antik Yunan doğa bilginlerine göre "gerçeğin insan sözüyle dile gelmesi" dir. Logos insanda düşünce, doğada kanundur. Düşünürün görevi logosu bulmak, sırlarını açığa çıkarmak, insan sözüyle dile getirmektir. Logos kavramıyla ifade edilen, doğayı yine doğal olanla anlama ve açıklamaktır.

Bu metne göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) İnsan düşüncesi, tarihsel süreç içerisinde mistik açıklamalardan sıyrılarak rasyonel bir nitelik kazanmıştır.
B) Olayları ve olguları açıklarken kişisel görüşler her zaman etkili olmuştur
C) Antik Yunan'da doğa olayları karşısında akılsal açıklamalara yer verilmemiştir.
D) Evreni anlama çabası metafizik olarak kalmıştır.
E) İnsanın evreni anlama çabası tamamlandığından dolayı sona ermiştir.

5. Mısır'da geometri tesadüfen değil, bazı ihtiyaçlardan dolayı zorunluluk gereği gelişme göstermiştir. Bu bölgede yaşayanlar Nil Nehri'nin her yıl taşmasından zarar görmemek ve bu durumu kontrol ederek avantaja çevirmek için geometrik çalışmalara ağırlık vermişlerdir.

Bu metne göre bilimsel gelişmelerin nedeni olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilebilir?

- A) İnsanların merak ve hayret duygusu ile araştırma yapması
B) Düşünce özgürlüğünün var olması
C) Mısır halkının ekonomik olarak gelişmiş olması
D) İnsanların doğayı kontrol altına alarak yarar sağlaması
E) Toplumun yeni geçim kaynakları elde etmek istemesi

6. Biyoloji hiçbir zaman bir biyoloğa nasıl yaşaması gerektiğini anlatmaz. Biyologda yaşamın anlamının ne olup olmadığını ya da biyoloji yapmanın gerekip gerekmediğini sorgulamaz. Bununla birlikte sosyal bilimlerde, insanın değerinin ne olduğunu söylemez. Tam da bu noktada felsefe yapmak gereklidir.

Buna göre felsefe yapmanın gerekli olma nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yaşam, bilgi ve insan üzerine değer üretebilmek, onları anlamlandırabilmek
B) Sosyal bilimlerde insan üzerine yeterince çalışma yapmak
C) Felsefeyi bilimden daha kesin sonuçlara ulaştırmak
D) Bilimlerle ortak çalışmalar yapabilmek
E) Bilimsel çalışmalarını yetersiz kalmaktan kurtarmak

Felsefi Okuma ve Yazma - 2

7. Platon'un Devlet adlı eserinde şöyle bir mağara benzetmesi vardır: "Varsayalım ki bir grup insan sırtları mağaranın kapısına dönük olarak başlangıçtan beri mağarada yaşamaktadırlar. Öyle ki, bu insanlar mağaranın dışında ne olup bittiğini göremedikleri gibi başlarını çevirip mağaranın dışını da bakamamaktadırlar. Bu insanlar mağaranın önünden geçen insanların veya diğer canlıların çıkardıkları sesleri duyabiliyorlar ve onların sadece gölgelerinin mağaranın duvarına yansımalarını görebiliyorlar. Bu insanlara göre gerçeklik mağaranın duvarlarında görünen gölgelerden ibarettir."

Platon'un bu benzetmesinde mağara duvarındaki yansımalarla örneklenen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tümellemeler
B) İdealar dünyası
C) Episteme bilgisi
D) Fenomenler dünyası
E) Düşünsel varlık alanı

8. Aristoteles'e göre bir varlık karşısında şaşırıp kalma insanı felsefe alanına yöneltti, insanlar önce kendilerine yabancı gelen varlık karşısında şaşırıp kaldılar. Sonra da adım adım ayın, güneşin, yıldızların devinimlerine baktılar, en sonunda evrenin ortaya çıkışını düşündüler, bu olaylarla ilgili sorular sordular.

Bu açıklamaya göre insanı varlık karşısında felsefi bir tavır almaya yönlendiren şey aşağıdakilerden hangisi olamaz?

- A) Merak ve hayret etme
B) Bilme isteği
C) Anlama ihtiyacı
D) Sorgulama ihtiyacı
E) Yaşamı kolaylaştırma isteği

9. "Benim desenlerim, düşünce kıvılcıklarının ürünüdür." diyor ünlü heykeltıraş Auguste Rodin. Sanki pek sık unutulmuş bir gerçeği hatırlatmak istiyormuş gibi: Gerçek heykeltıraş, yalnızca taşları yontan biri değil, daha önemlisi, bir düşünürdür. Başka bir deyişle heykel biçimlendirilmiş düşüncedir.

Auguste Rodin bu görüşleriyle hangi iki bilgi türü arasındaki bağı vurgulamaktadır?

- A) Sanat bilgisi ile teknik bilgi
B) Bilimsel bilgi ile sanat bilgisi
C) Bilimsel bilgi ile teknik bilgi
D) Sanat bilgisi ile felsefi bilgi
E) Dini bilgi ile gündelik bilgi

10. Şehir

uzakta.

Genç adam

ayakta.

Akıyor şehirden geçen nehir

genç adamın ayakları dibinden.

Genç adam

bakıyor akarsuya düşünüyor Heraklit'i,

Düşünüyor büyük hakim Heraklit'i genç adam...

Kim bilir belki böyle bir akşam,

böyle bir akşam,

Heraklit alını

yeşil gözlü zeytinliklerde akan

suya eğdi

ve dedi:

"Her şey değişip akmada, bu hal beni hayran bırakmada..."

Nazım Hikmet'in bu dizelerinden hareketle Herakleitos'un varlık anlayışı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Evrende rastlantı yoktur.
B) Varlık sürekli bir oluş içindedir.
C) Maddenin niteliği yer kaplamasıdır.
D) Maddedeki niceliksel birikimler niteliksel yapıya dönüşür.
E) Gerçek varlık; bölünemez ve fiziksel gerçekliği olan atomlardan oluşur.

11. Beri gel, daha beri, daha beri.

Bu yol vuruculuk nereye dek böyle?

Bu hır gür, bu savaş nereye dek?

Sen bensin işte, ben benim işte.

Mevlana bu dörtlükte ahlak görüşünün temelini aşağıdakilerden hangisini yerleştirmektedir?

- A) İnsanın değerinin evrenselliği
B) İnsanın özgürlüğü
C) İyinin göreceliliği
D) Tanrının varlığı
E) Bencilliği

12. Güzelliğin on par'etmez

Bu bendeki aşk olmasa

Eğlenecek yer bulaman

Gönlümdeki köşk olmasa

Aşık Veysel'in bu dörtlüğünden güzellikle ilgili aşağıdakilerden hangisi ulaşılabılır?

- A) Nesneyi yansıttığı
B) Sadece doğada bulunduğu
C) Özneye bağlı olduğu
D) Taklit ürünü olduğu
E) Aşk'a dayandığı

